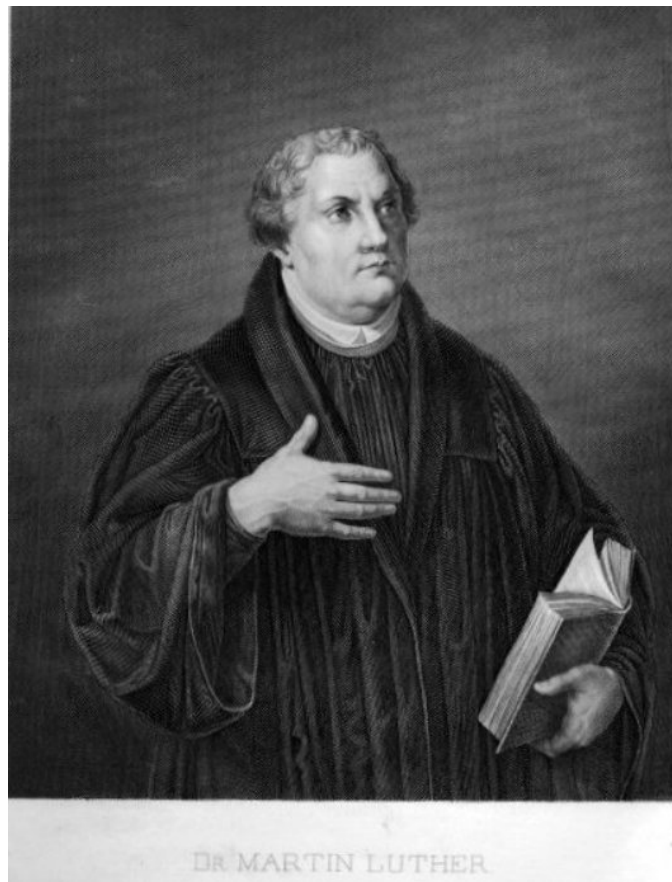

TROOSTBOEKJE

VOOR CHRISTENEN IN ALLE WEDERWAARDIGHEDEN

Door

Dr. Maarten Luther

BERICHT AAN de LEZER.

Nevengaand stukje is door de grote Kerkhervormer Luther geschreven in het jaar 1520, bij gelegenheid dat de Godvruchtige Frederik, Keurvorst van Saxen, door een ziekte was aangetast. Aan deze vorst heeft hij het ook opgedragen.

Wanneer de Apostel Paulus de Christelijke vertroosting beschrijven wil voor de Christenen te Rome, dan zegt hij: *Mijn lieve broeders! Alles wat tevoren geschreven is, is tot onze lering tevoren geschreven, opdat wij door lijdzaamheid en vertroosting van de Schriften hoop zouden hebben* (1 Rom. 15 : 4). In welk gezegde hij aanwijst dat onze vertroosting in de Heilige Schrift moet gezocht en daaruit genomen worden. Deze gebruikt tweeërlei wijze van vertroosting; door ons twee voorstellingen van de dingen welke onder elkaar vermengd zijn voor ogen te houden, namelijk van de kwade en van de goede dingen, want de Heilige Geest weet dat elke zaak van de mensen zo voorkomt, naarmate deze voorstelling zich in zijn geest heeft ingedrukt. Wat wij voor gering en nietswaardig beschouwen, daarvoor hebben wij weinig liefde en ook weinig vrees, hetzij het komt of verloren wordt. Van hier dat de Schrift ons in smartvolle dagen opwekt, om op het tegenwoordige of toekomstige goede, en in voorspoedige dagen, op het tegenovergestelde kwade te zien.

Opdat wij nu deze twee wijzen van voorstelling goed verstaan, willen wij ieder daarvan in zeven bijzondere delen splitsen.

Het eerste zal ons de kwade, het andere de goede dingen doen kennen, die wij moeten aanmerken.

EERSTE DEEL.

VAN DE KWADE DINGEN

Deze brengen wij tot de volgende:

Vooreerst: de kwade dingen die binnen de mens zijn.

Ten tweede: Die, welke daar voor hem liggen en in de toekomst hem kunnen of zullen overkomen.

Ten derde: Die achter hem al voorbijgegaan zijn.

Ten vierde: Die beneden hem zijn in de staat van de vergelding.

Ten vijfde: Die aan de linker zijde.

Ten zesde: Die aan de rechter hand voorkomen.

Ten zevende: Die boven hem zijn.

§ 1. Het inwendige kwaad dat in de mens zelf is.

Of men het gelooft of niet, dit is zeker: geen pijn, smart of bezwaar naar het uitwendige kan zo groot zijn als de jammer van de kwade dingen die in de mens zijn, dit is veel groter dan hij ooit gevoelt of ondervindt; want wanneer de mens dit in volle kracht zou ervaren, dan zou hij de hel in zijn binnenste hebben.

Daarom wanneer de almachtige God ons barmhartig straft, dan legt Hij op ons de geringere en minste kwaden; want Hij weet, wanneer Hij de mensen zo ver weg voerde, dat zij het inwendige boze geheel gevoelden, zij in hetzelfde ogenblik zouden omkomen en vergaan. De Apostel noemt het hierom *een vaderlijke kastijding* {Hebr. 11:6) en

onderwijzing, en zegt ervan *dat de Heere een iegelijk zoon geselt, dien Hij aanneemt*, wat Hij daarom doet, opdat Hij door dit geselen en door die kleinere kwaden, het grotere zou uitdrijven. Is het niet zo, dat vrome en getrouwe ouders meer leed en kommer gevoelen vanwege hun kinderen als zij dieven en slechte mensen worden, dan wanneer zij gewond zijn. Ja, de vrome ouders kastijden hun kinderen, opdat zij niet slecht zouden worden, daarom verbergt God die innerlijke boosheid, en wil dat zij alleen door het geloof gezien worde, gelijk Hij ze door het uitwendige en gevoelige kwaad aanwijst. Ziet daar nu, welk een weldaad het is, dat men die ganse menigte van inwendige zonden niet kent, noch voelt. Derhalve zien wij, dat zij, die de genade hebben hun waar inwendig ongeluk te aanschouwen, liever alles wat zij hier moeten lijden verkiezen zullen, dan de inwendige hel in hun binnenste te ondervinden. Verblijd u, en dank God o mens! dat u niet genoodzaakt wordt dit te ervaren, en Hij het u verbergt. Het is licht te zeggen: *ik heb niets minder dan de hel verdiend*, maar het is ondragelijk dat te ondervinden.

Verder behoren tot de innerlijke jammeren alle die verdrietelijkheden welke de prediker onder de ijdelheid en kwelling des geestes vermeldt, want hoeveel overleggingen en beraadslagingen nemen wij tevergeefs voor? Hoeveel onzer wensen en begeerlijkheden verdwijnen en bedriegen ons? Hoeveel horen en zien wij tegen onze wil? En die dingen welke nu eens naar onze wens en wil gebeuren, geschieden dan weer tegen onze wens en verlangen, zodat er niets volmaakt is.

Deze inwendige kwaden zijn daarom niet minder kwaad als zij niet gevoeld en ondervonden worden, maar omdat zij door oefening en door de Goddelijke kracht in ons zijn verkleind en verbroken geworden. Want het is boven alle bedenking, dat wij het kwade in ons en buiten ons niet naar de waarheid en aard van de zaak, maar naar onze wijze en mate van voorstelling meten, beoordelen, ondervinden of niet ondervinden.

§ 2. Van de toekomstige kwaden, die ons kunnen of zullen overkomen.

Het zal de smart van het tegenwoordig kwaad lichter en kleiner doen worden, wanneer een mens zijn gemoed tot de toekomstige richt, waarvan er zo veel en zo grote zijn, dat daar tegen een der voornaamste bewegingen des gemoeds, de vreze namelijk, gegeven is. Niemand is er die tegen enig menselijk ongeval en lijden bevestigd en verzekerd is, maar dat alles wat een ander bejegent, kan ook ons treffen. Hiertoe behoren alle de jammergeschiedenissen van de mensheid, alle de klachten van de wereld, en wat sommigen menen waargenomen te hebben, meer dan driehonderd onderscheidene krankheden, door welke het menselijke lichaam kan getroffen worden. Indien er hier zo veel ongesteldheden zijn, hoe groot moet dan niet het getal zijn van de onheilen en bezwaren, welke ons in onze bezittingen, vrienden en naar de geest kunnen overkomen. Indien er nu zo veel onheilen zijn, die als aan een dunne draad boven ons hoofd hangen, zo moeten wij bedenken, dat, wat van die ontelbare jammeren ons niet wedervaart, wij dit voor een grote winst moeten houden en ons troosten bij het weinige dat ons bejegent; zodat wij met de Profeet moeten uitroepen: *Het zijn de goedertierenheden des Heeren dat wij niet vernield zijn* (Klaagl. 3 : 22); want dat zo veel honderden kwaden en rampen ons zijn voorbijgegaan, dit hebben wij aan de Goddelijke barmhartigheid te danken.

Maar al komen nu geen van die gevreesde onheilen u over, zo zal toch het allergrootste kwaad, de dood, zeker komen, schoon niets onzekerder is dan het uur waarop hij zal verschijnen, en dit is in het oog van de mensen zulk een groot onheil, dat zij liever onder alle andere al genoemde kwaden willen voortleven dan sterven.

Hoeveel artsenijen zijn er uitgevonden en vergaderd om de dood zo lang mogelijk te verhinderen? Hoeveel Wijzen en boeken hebben zich verenigd, om door de voorstelling

van dit kwaad van de zonden af te schrikken, de wereld te verzaken, het lijden en de beproevingen te verzachten, en de bedroefden door de vergelijking of tegenstelling van dit een grote, maar toch noodwendige kwaad te vertroosten.

De aan Christus gelovige mensen hebben nog een bijzondere reden om voor een toekomstig kwaad te vrezen; dezelfde namelijk die tot de vermaning aan de Korinthiërs aanleiding gaf: *Die meent te staan, zie toe dat hij niet valle* (1 Cor. 10:12). Zo glibberig is de weg, zo machtig de vijand, zo klein onze kracht, dat wij geen ogenblik op onze goede voornemens ons verlaten kunnen. Cyprianus zegt dat men de dood als een snelle en tijdige helper in de nood wel wensen zou, om van al deze kwaden, wederwaardigheden en droefenissen bevrijd te worden, en om van de zonde die men in zich gevoeld, en in welke men nog vervallen kan, verlost te zijn. — Ja waarlijk, welk recht gelovig mens zou hem niet verlangen; niet alleen ziek te zijn, maar ook te sterven, als hij ziet en ervaart dat hij in zijn gezonde dagen in zonden is, en steeds in meer zonden dagelijks valt, en met *Paulus moet zeggen*: Het goede dat ik wil, doe ik niet, en het kwade, dat ik niet wil, doe ik (Rom. 7: 19); met hem uitroepen: *Ach! ik ellendig mens! wie zal mij verlossen van het lichaam dezes doods?* (Rom. 7 : 24).

Want de mens heeft God zijn Vader niet recht lief, zo hij niet het kwaad van de zonde groter houdt dan het kwaad des doods; overmits God de dood alleen daartoe beschikt, om de zonde te doen eindigen en uit te roeien, alzo dat de dood is een dienaar des levens en van de gerechtigheid.

§ 3. Van het voorbijgegane kwaad.

Niemand ondervindt de macht en kracht Gods meerder en heilzamer, dan wanneer hij bedenkt de jaren zijns vervlogen levens. Daarom zegt Augustinus: Indien de mens de keus gelaten werd te sterven of zijn voorbijgegane leven nog eens aan te vangen, zo zou hij de dood kiezen, dewijl zo veel gevaren en kwaden van allerlei aard, die hij ternauwernood ontkomen is, zich aan hem vertonen.

Hier toch kan een mens zien, hoeveel hij zonder zijn toedoen en zorgvuldigheid, ja ook wel zonder en tegen zijn wens en wil gedaan en geleden heeft, waarop hij weinig gedachte, en waar tegen hij weinig raad te voren had, zodat hij na het volbrachte werk zich moet verwonderen hoe het alzo heeft kunnen geschieden. De mens heeft schikkingen des harten, maar de Heere bestuurt zijn gangen (Spreuk. 16: 1). Indien wij nu zien dat God bij ons geweest is toen wij het niet dachten, noch het daarvoor hielden, zo mogen wij ook niet twijfelen of God is bij ons in die stonden wanneer wij menen dat Hij niet bij ons is; want heeft Hij ons in zo veel noden en wederwaardigheden aangenomen, dan zal Hij ons ook in een geringe nood niet verlaten, al meenden wij dat Hij ons verliet.

Wanneer u daarbij bedenkt wie voor ons gewaakt heeft zo veel nachten als wij geslapen hebben; wie voor ons zorgde toen wij arbeidden, speelden, en allerlei bezigheden en bedrijven uitoefenden, bij welke wij niet voor onszelf zorgden, dan zien wij dat alle onze zorg alleen op God komt, en wij zeer zelden aan onze eigen raad en zorg zijn overgelaten. Vandaar dat God ons soms door een ziekte of ander bezwaar laat beproefd worden, en Zich houdt alsof Hij voor ons niet zorgde (schoon Hij het altijd doet), terwijl Hij tevens verhindert dat op hetzelfde ogenblik zo veel andere onheilen, als ons van alle zijden omringen, niet samen ons overvallen. Hierdoor wil Hij ons leren ons aan Zijn zorg, die wij ons gehele leven door ondervonden hebben, aan te bevelen en toe te vertrouwen. Waarom zijn wij dan zo angstig, neergebogen en bekommerd in de weinige ogenblikken ener kleine wederwaardigheid? Waarlijk het is ondankbaarheid aan de

onafgebroken zorg Gods, gedurende ons ganse leven genoten, wanneer wij Hem een zeer klein poosje de zorg voor ons niet durven overgeven of ons op dezelve verlaten.

§ 4. Van de kwaden, die beneden ons zijn.

Tot dusver hebben wij gezien dat wij slechts weinigen van de veel kwaden, en dan nog niet altijd, door de lankmoedigheid Gods ondervonden, en dat wij het voor een grote genade moeten houden, wanneer wij van de ontelbare slagen welke ons konden treffen, maar een enige ontvangen.

Dan er zijn ook kwaden beneden ons, wij denken hier aan de gestorvenen en de rampzaligen. Wanneer wij ons oog vestigen op de menigvuldige plotselinge en ontzettende wijzen waarop de zondaars door de dood gestraft worden, dan bemerken wij ons groot gewin, en dat wij veel minder lijden dan wij verdiend hebben. Hoe menig een wordt er opgehangen, verdrinkt, en wordt met een geweldigen dood gestraft, die wellicht minder zonde gedaan heeft dan wij. Zulk een einde leert ons onze Heere en Zaligmaker als een spiegel ter waarschuwing te gebruiken, en niet te menen dat deze groter zondaars waren dan wij. (Lucas 13:1—5). Wij moeten niet denken dat ons kleine kwaden wachten wanneer wij gelijke zonde doen, want de gerechtigheid en waarheid Gods, die een ieder vergeldt naar zijn werken, zal om onzentwil niet in onrecht en leugen veranderen. Vertegenwoordigen wij ons daarenboven hen, die al in de pijn van de verdoemenis zich bevinden, al moesten wij ook ons ganse leven door lijden, hoe weinig is dat te vergelijken met die eeuwige pijn welke wij door onze zonden verdiend hebben, en waarvan wij nog verschoond zijn. Indien wij deze lankmoedigheid en genade Gods niet hoog waarden en dezelve klein achten, is dat niet snode ondankbaarheid van een ongevoelig hart? Wij zien derhalve hoeveel lof, dank en liefde wij onze barmhartige God en Vader schuldig zijn bij ieder onheil en smart dezer wereld, dewijl het nauwelijks een druppel mag geheten worden van dien vollen en bitteren beker van de rampzaligheid welke wij verdiend hadden, en in de plaats des eeuwigen jammers tot de bodem toe wordt uitgedronken.

§ 5. Van de kwaden aan de linkerzijde.

Hiertoe behoren de velerlei smarten en onheilen die de grote menigte van de boze mensen ons kunnen aandoen, of zelf moeten ondervinden. Hoeveel kwaad en nadeel hadden zij aan onze lichamen, onze eer en goeden naam, aan onze goederen, ja onzer zielen kunnen berokkend hebben, en misschien willen aandoen, indien zij niet door Gods hand hierin verhinderd waren? — Ja, hoe hoger de stand en de ere is in welke iemand geplaatst is, in dezelve mate is het getal zijner wangunstige benijders en vijandig gezinde belagers meerder, en zoveel te meer moet men de goede en alomtegenwoordige hulp Gods opmerken en erkennen. Wij moeten daarenboven op het kwade, dat deze boze en ons vijandige mensen ondervinden, letten, ons daarin niet verblijden, maar medelijden met hen hebben. Zij zijn daarin ongelukkiger dan wij, dewijl zij buiten die geestelijke gemeenschap leven in welke wij ons door Gods genade in het geloof bevinden, zodat het kwaad dat wij lijden niet te vergelijken is met het hunne. Zij zijn toch in hun zonden en ongeloof gevangen in de strik des duivels en zijn slaven. Als wij dit bedenken, hoe groot wordt dan Gods goedheid over ons, welke wij in zijn dienst, door het geloof bij de kleine uitwendige bezwaren, zo mild mogen smaken. Inderdaad, deze onzaligheid onzer vijanden en van de boze mensen, moet een godvruchtig hart zo leed doen en bekommeren, dat hij zijn eigen lijden daar bij niets rekent. Ja, hij moest zich daar door laten bewegen voor hen te bidden, en zo te doen

gelijk Christus gedaan heeft, zijn eigen smart, recht en onschuld te vergeten, en slechts bezorgd zijn, hoe hij zijn vijanden van die jammeren zal bevrijden, door welke zij veel zwaarder gefolterd worden, dan hij ooit door zijn lichamelijk lijden kan gedrukt worden. De oorzaak echter, waarom onze eigene bezwaren ons meer treffen, is hierin gelegen, dat het oog onzer ziel niet rein genoeg is, om te zien hoe groot de onzaligheid en de oneer is van enen mens, die onder de macht van de zonde en van zijn God afgescheiden is. Wie is zo hardvochtig, dat hij bij het beschouwen van de erbarmelijke gedaante van hen, die door zweren, wonden of melaatsheid een afzichtelijk voorkomen hebben, niet het hoofd afwenden, en van schrik terug deinzen zal, maar hoeveel lelijker en afgrijselijker is de ziel eens zondaars, die geheel bedorven, verontreinigd en misvormd is. Waarlijk hij is diep ongelukkig, en al heeft hij hetzelfde uitwendige lijden gelijk wij, dan treft hem oneindig meerder, dewijl hij dien zoeten vrede, die stille rust, die vreugde van de ziel niet genieten kan, al had hij alles in de wereld, zolang zijn verstand en geweten bevlekt en onbevredigd zijn. De goddelozen zijn als een voortgedreven zee, want die kan niet rusten, en hare wateren werpen slijk en modder op. *De goddelozen zegt mijn God, hebben geen vrede.* (Jes. 57: 20, 21).

Met één woord: Wie met een recht Christelijk gemoed de jammeren van de boze mensen aanziet, zij mogen vriend of vijand zijn, die moet daarbij zijn eigen lijden vergeten, en het als niets achten: met Mozes en Paulus begeerte hebben, om indien zij daar door konden gered worden, voor hen te sterven. Zulk een vuur van de liefde brandde in onze Heere Jezus Christus, toen Hij om onzentwil zich in de dood gaf, en ook hierin ons een voorbeeld heeft nagelaten.

§ 6. Van de kwade dingen aan de rechter zijde.

Hier denken wij aan onze vrienden en medestrijders in het geloof. Het kan ons lijden verzachten, wanneer wij met de Apostel Petrus weten, *dat hetzelfde lijden aan de broederschap die in de wereld is, volbracht wordt,* (1 Petrus 5 : 9). En daarom moeten wij ons niet bevreemden over onze eigene verdrukking. Als wij ons de voorbeelden van dat grote aantal van de beproefde lijdens, uit het Oude en Nieuwe Testament, uit de geschiedenis van de Kerk, en van later tijd herinneren, hoeveel opwekking, beschaming en vertroosting zullen wij dan vinden; welk een krachtige vertroosting geeft ons de Apostel, wanneer hij aan de Hebreërs die nog niet tot de bloede gestreden hadden, schrijft: *Gij hebt vergeten de vermaning, die tot u als tot zonen spreekt: Mijn zoon acht niet klein de kastijding des Heeren, noch bezwijkt niet als gij van Hem bestraft wordt. Want dien de Heere lief heeft dien kastijdt Hij, en Hij geselt enen iegelijken zoon, dien Hij aanneemt. Indien gij de kastijding verdraagt, zo gedraagt zich God tegen u als zonen; want wat vader is er die zijn zoon niet kastijdt, maar indien u zonder kastijding zijt, welke allen deelachtig zijn geworden, zo zijt gij dan bastaarden en niet zonen. Hebben wij de vaders naar het vlees wel tot kastijders gehad, en wij ontzagen ze, zullen wij dan niet veel meer de Vader van de geesten onderworpen zijn, en leven?* (Hebr. 12: 411). Hoe kan men nu meerder getroost worden, dan als men hoort, dat die van de Heere geliefd zijn, welke gekastijd en bedroefd worden, dat deze Gods kinderen zijn, en in de gemeenschap van de heiligen staan?

Men moet hier tegen niet inbrengen, dat enigen zeer weinige en kleine, anderen daartegen veel en grote rampen ondervonden. Want God geeft het een iegelijk naar de maat, en niet boven vermogen. God is getrouw lezen wij, die u niet zal laten verzocht worden boven hetgeen gif vermoogt, *maar Hij zal met de verzoeking ook de uitkomst geven, opdat u ze kunt verdragen.* (1 Cor. 10 : 13). Hoe meerder het lijden is, des te meer goddelijke hulp en bijstand, zodat de ongelijkheid van de bezwaren en des leeds meer

schijnbaar in onze ogen, en in de uiterlijke gedaante, dan wel in de waarheid van de zaak gegrond is. Wanneer wij ons de heilige Johannes, de zalige Doper, die door Herodes onthoofd is, voorstellen, dan moet het ons van verwondering schaamrood maken, hoe zulk een voortreffelijk man, de voorloper van Christus, de vriend des Bruidegoms, de grootste van alle de profeten, niet voor een openbaar gerecht gebracht, noch ook gelijk Christus met valse beschuldigingen, aangeklaagd, ook niet om des volks wil opgeofferd werd, maar in een gevangenis ten believe van een danseres, de dochter van een echtbreekster, is gedood geworden; — de schandelijke onwaardige wijze waarop deze Heilige Johannes van het leven beroofd is, wiens hoofd op een schotel werd aangeboden aan het verachtelijkste mens, dit, zeg ik, moet alle onze bezwaren en rampen verminderen. — Waar was toen God die zulk een schrikkelijke wandaad kon gedogen? Waar was toen de Heere Christus, die dit horende daarop zwijgen kon, en de rechtvaardige en getrouwe Doper kon laten omkomen, evenals was hij aan God en mensen en alle creaturen onbekend? Wat lijdten wij dan, dat wij niet zouden roemen, ja dat wij ons niet zouden schamen als het met zulk een lijdten vergeleken wordt; en wat moeten wij van onszelf oordelen, wanneer wij niets lijdten willen, terwijl zulke eerwaardige mannen een schandelijken dood, onverdiend, geduldig geleden hebben, en hun dode lichamen aan de vijanden tot spot en verachting overgegeven werden?

Ja, wij moeten het bekennen, dat hetgeen wij lijdten, niets is, als daarbij de smarten van de gevangenis, het zwaard, het vuur, de wilde dieren en ontelbare martelingen overwegen, die zo veel heiligen hebben moeten doorstaan. Mogelijk zeggen sommigen: ik klaag niet omdat mijn lijdten niet met het hun kan vergeleken worden, maar omdat ik vanwege mijn zonde lijd. Zij waren onschuldig, daarom konden zij gewillig en geduldig het lijdten dragen, maar ik ben een zondaar en niet waardig met hen vergeleken te worden. Denkt u dan dat zij ook geen zondaars geweest zijn? Maar u meent misschien aan enen Herodes en aan dien enen verharden moordenaar aan het kruis gelijk te zijn. U zijt hem niet gelijk, wanneer u geduldig zijt, want wat onderscheidde de enen van de anderen moordenaar? Wat anders dan de onderwerping, en de erkenning van Gods rechtvaardigheid en zijn schuld. Want dit is de belijdenis en het ootmoedig geloof van alle oprechte en tot God wederkerende mensen, dat zij hun zonden bekennen, God de eer geven, en tot Jezus Christus de toevlucht nemen.

§ 7. Van de kwaden die boven de mens zijn.

Verhef uw hart en oog naar boven, waar onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus het Hoofd van alle heiligen en de overste Leidsman en Voorganger van alle lijdenden is. Geen lijdten en bezwaar is zo bitter, dat de dood des Heeren niet zou zoet maken. Als u hoort dat Jezus Christus onze Heere en Zaligmaker, de Zoon van God, door Zijn allerheiligste vernedering, alle lijdten, ja de dood zelfs gewijd en geheiligd heeft, de vervloeking tot zegening, de schande tot eer, de armoede tot rijkdom, ja zelfs de dood tot de poort van de eer gemaakt heeft, hoe kunt u dan zo hard en ondankbaar zijn, dat u niet zoudt wensen en liefhebben het kruis, dat Hij door zijn bloed gereinigd heeft.

Ziet u het niet, dat onze goede Herder, wetende dat wij door bezwaar en lijdten verschrikt worden, en voor de dood vrezen, als een getrouwe geneesmeester, onze zonden en kwalen gedragen heeft, om het ons te verlichten, en de vloek uit onze rampen weg te nemen? Wij Christenen zijn gelijk andere mensen, andere mensen, die ook lijdten en sterven, het uiterlijk voorkomen is één, maar het is bij hen toch anders als bij ons, want door en in Hem is ons lijdten en onze dood geneesmiddel van de zielen, en aanvang des levens, dat heeft de Heere zelf gezegd: *Wie Mijn woord bewaart, zal de dood niet zien in eeuwigheid.* (Joh. 8 : 51). Hoe zal hij de dood niet zien? Omdat, wanneer hij

sterft, het leven begint, voor hem wordt de nacht zo helder als de dag, het eeuwig licht breekt aan. Dit is het voorrecht dergenen die in de Heere Christus geloven; maar de ongelovigen is deze genade niet.

In dit heiligdom des lijdens bekomen wij de overwinning van dood, hel en van alle zonden. O! dat men het van onze lieve Heere Jezus Christus, toen Hij aan het kruis hing, mocht zien, toen Hij zich heeft opgeofferd, om de dood te doden, hoe Hij zich de vreesachtige blode en versaagde mensen, die voor lijden, pijn, smarten en dood benauwd zijn, heeft aangetrokken, het bittere heeft uitgedronken en weggenomen. *Aanmerkt Hem, die zodanig een tegenspreken van de zondaren verdragen heeft, opdat u niet verflauwt en bezwijkt in uw zielen.* (Hebr. 12 : 3).

Hoe verder iemand van deze gedachten en zin verwijderd is, zoveel minder kracht heeft voor hem het lijden van Christus; het is het wapen, waarmede wij alle rampen, wederwaardigheden dezes levens, zelfs de dood moeten bestrijden, en kunnen overwinnen. In de beschouwing en de gemeenschap aan dat lijden, moeten alle onze bezwaren, droefenissen en leed verteerd en opgelost worden, zodat wij daardoor ons niet ontrusten of bedroeven, maar integendeel het liefhebben, en er een welgevallen in hebben.

TWEEDE DEEL.

VAN DE GOEDE DINGEN

§ 1. Van het inwendige goede.

Wie is in staat al het goede op te tellen dat ieder mens in zijn persoon heeft en bezit? Ten eerste, zijn groot de versieringen en gaven van het lichaam, de schoonheid, de sterkte, de gezondheid, waardoor hij zo veel zaken kan uitvoeren en voor zo veel voortreffelijke daden geschikt is. Nu hoe groot is het niet, als u door Gods genade deze gaven tien, twintig, dertig, ja meerdere jaren gebruikt hebt, en dan enkele tien of twintig dagen zwak en ziek waart? Hoe dwaas, hoe ondankbaar en vermetel is het niet, wanneer wij, ja wel honderden en duizenden goede uren willen hebben, maar niet een enige kwade lijden? Maar met deze voorrechten heeft God zich ten onze opzicht niet laten vergenoegen. Hij legt ons ook toe rijkdom en overvloed van allerlei goederen, zo niet allen dan tenminste velen onzer, en hun wel het meest, die te zwak zijn wederwaardigheden en lijden te verdragen, want als God weinig goed naar het lichaam geeft, dan geeft Hij des te meer moed. De goederen nu des gemoeds zijn beter dan alle andere, zoals verstand, kunst, wijsheid, in welke onderscheidene, altijd wijze, maar voor ons dikwijls onnagaanbare bedoeling Hij Zijn goedheid openbaart.

Dit alles moet met dankbaarheid opgemerkt worden, en het in onze zwakheid tot vertroosting strekken, dat Hij, bij het menigvuldige van de goede dingen en goederen, een bitterheid en wederwaardigheid innengt, want gelijk de mens een gebrad zonder saus, een spijze zonder zout niet aangenaam is, zo kan men de ware zoetheid en kracht in deze tegenwoordige staat uit het genot van de aardse dingen niet bekomen, zonder dat zij met bitterheid vermengd zijn. Vanhier is het spreekwoord: *Het moeten sterke benen zijn die de goede dagen kunnen verdragen*; en inderdaad dit bevestigt de ondervinding zo overvloedig, dat des mensen begeerte naar enkel goede dagen tegen zichzelf is, want wanneer zij die bekomen, kunnen zij ze niet verdragen, een bewijs dat ons het kruis nodig is; evenals het vlees, om het voor het bederf te bewaren met zout wordt ingemaakt, zo behoren wij de tempering van zuur en zoet, van bijtend zout in de dingen dezes levens gewillig en gaarne aan te nemen, zoals God dat schikt.

Aan de Israëlieten die gedurig klaagden en murmureerden over de weg in de woestijn, zegt Mozes: *Dat de Heere hen gelijk een arend op Zijn vleugelen gedragen en als Zijn oogappel bewaard had.* (Deut. 32: 10, 11). Daarmede moeten wij de mond stoppen van die ondankbaren, welke zeggen dat dit leven meer kwade dan goede dingen oplevert, aangezien dat het aan talloze genietingen niet ontbreekt, maar wel aan het verstand en hart om met de dichter te zeggen: *Het aardrijk is vol van Zijn goederen.* (Psalm 104:24). In dit opzicht is ons de vrome Job tot een voorbeeld, die, toen hij al zijn goederen verloren had, zeide: *Zouden wij het goede van God ontvangen en het kwade niet ontvangen?* (Job 2 : 10).

Doch al deze goederen zijn uitwendige en natuurlijke dingen, zo gemeen, dat zij ieder mens kunnen ten deel zijn. Maar de Christen heeft veel betere en edeler goederen inwendig in zich, dat is, hij heeft het geloof in Christus onze lieve Heere en Zaligmaker in zich, want even gelijk ik tevoren gezegd heb dat het allerergste kwaad bij de mens inwendig is, evenzo is het allerbeste goed innerlijk en verborgen; men kan het niet zien, hij heeft het in het geloof, want als een Christen dat reeds ondervond, dan was hij reeds in de hemel. Christus zegt ons Luk. 17:21, *het Koninkrijk Gods is binnen hem.* Want het

geloof te hebben, is de waarheid, en het woord Gods te hebben, en die dat heeft, heeft de Schepper aller dingen, beiden de Vader en de Zoon.

Wanneer het de mens ten volle openbaar werd hoe groot deze goederen waren, dan zou hij het in dit leven niet kunnen dragen noch uithouden. Daarom worden dezelve van God genadig verborgen, tot dat zij in hare volkomenheid kunnen ontdekt worden; even gelijk goede en wijze ouders hun kinderen kleine geschenken geven, om daardoor hun hoop op meerdere op te wekken en te vermeerderen.

Doch deze inwendige goederen vertonen zich soms, en komen te voorschijn wanneer het hart met vreugde, vol vertrouwen en toevorzicht op God vervuld, van en tot Hem spreekt, de zoetheit en kracht van Zijn Woord smaakt, en een heersende lust openbaart, niet alleen om God te dienen, in alle goede werken te leven, maar ook naar zijn wil zich aan allerlei lijden te onderwerpen, hetwelk alles ten bewijze strekt dat er een oneindig en onuitsprekelijk goed voor de ziel aanwezig is, een onuitputtelijke bron van heil en zaligheid, uit welke deze kleine druppelen des levendig waters voortvloeien, welke hier reeds het gemoed zo kunnen overstelpen dat men als buiten zichzelf opgetogen wordt.

§ 2. Van het toekomstige goed.

AAN mensen die geen Christenen zijn kan men in hun wederwaardigheden en lijden weinig troost geven uit het toekomstige, omdat het voor hen zo onzeker is; de hoop, het zal beter worden, is bij hen alleen maar menselijke berekening, een oorzaak van veel teleurstelling, en tevens van het staan naar grote dingen. Men zegt met de rijken dwaas: *Ik zal mijn schuren afbreken en grotere bouwen, en tot mijn ziel zeggen: eet en drink, want u hebt veel goederen voor veel jaren. Maar God zegt: u dwaas! men zal uw ziel in deze nacht van u afeisen, en hetgeen u vergaderd hebt, wiens zal het zijn? Alzo is het met dien die zichzelf schatten vergadert en niet rijk is in God.* (Luk. 12: 18, 21).

Ofschoon nu zulke mensen van die toekomstige goederen ten enenmale onzeker zijn, zo hebben zij toch in deze hun hoop een behoedmiddel om niet te vertwijfelen in hun bezwaren of tot ergere daden te vervallen. Waarom wij het als een gave Gods mogen aanmerken, niet opdat zij hierop zich zouden verlaten, maar opdat zij door de teleurstelling zouden bewogen worden tot de ware en bestendige hoop die alleen in God is.

De Christenen hebben de allergrootste goederen in de toekomst te wachten, maar niet anders dan door lijden en dood, om niet te zeggen dat zij in hun eigen goed, de waarheid in de Heere Jezus Christus, van dag tot dag toenemen, zo hebben zij twee aanmerkelijke voordelen door de dood te verwachten.

De eerste is dat door de dood alle moeite, verdriet en lijden des levens geëindigd wordt. De dood van de ongelovigen en goddelozen is de aanvang van de smarten. Lazarus werd getroost, die hier alleen het kwade ondervonden had; terwijl de rijke brassier zijn gewenste dingen verloren had en gepijnigd werd. Van hier is het dat een Christen, hetzij hij sterft, of geneest en leeft, altijd gelukkig is. Het is een grote zaak, dat hetgeen voor anderen het allerergst is, voor ons Christenen het beste gewin is. Christus heeft het grootste kwaad tot het grootste goed gemaakt; ja de dood is voor de Christen vernietigd, heeft niets verschrikkelijks, uitgenomen de gedaante; zijn geweld, zijn kracht is weggenomen, waarom Hij in de Schrift ook meer een slaap genoemd wordt.

Het andere goed, dat ons de dood aanbrengt, is dat Hij een einde maakt aan de zonde. Wanneer wij nu daarom alleen de dood niet liefhebben, dan is het een teken dat wij de zonde in ons niet genoeg verfoeien, noch kennen. Hoe groot is Gods

barmhartigheid dat hetgeen als een bezoldiging van de zonde over ons gekomen is, nu door het geloof en in de hand van Christus, een verlosser van dezelve geworden is. Daarom wie het leven en de Godzaligheid liefleeft, moet vanwege de nood zijner ziel de dood niet vrezen, maar beminnen en verlangen. Die dit nog niet doen kan, bidde God dat hij daartoe gerake, en met blijdschap zegge: *Uw wil geschiede!*

§ 3. Van het voorbijgegane goed.

Mijn gebeente was voor U niet verholen, als ik in het verborgen gemaakt ben. Uw ogen, o God! hebben mijn ongeformeerden klomp gezien, en al deze dingen waren in Uw boek geschreven, de dagen als zij geformeerd zouden worden, toen nog geen van die was. (Psalm 139: 15, 16). Met deze woorden meent David niet anders, dan dat wij alles, wat wij zijn en vermogen, geheel aan God te danken hebben en dat Hij voor ons zorgde, toen wij aan Hem nog niet denken konden. Wie had aan de moeder de zorg gegeven het kind te zogen, te verzorgen, op te kweken, lief te hebben? Wij zouden dit niet weten, indien wij het niet van andere kinderen zagen. Want het is alles aan ons gebeurd, evenals hadden wij toen geslapen, of waren wij nog niet geboren; wij wisten er niets van, toen God alzo voor ons zorgde, wij hebben er ook niets toe medegewerkt. En dan zouden wij nog twijfelen of God nog heden voor ons zorgde? Als deze ervaring de mens niet onderwijst en sterkt, dan weet ik niet, wat het doen zal. Petrus zegt ons: *Werpt al uw bekommernissen op Hem; want Hij zorgt voor u.* (1 Petrus 5 : 7). Welk aangenamer woord kunnen wij horen dan dit: *God zorgt voor u;* als wij dan onze bekommernissen niet op Hem werpen, maar het zelf willen doen, dan willen wij het God uit de hand nemen, en onszelf met vreze en angst, en vergeefse arbeid kwellen, ons leven verdrietelijk maken en nutteloos afmatten. Dat zegt ons de wijze Prediker, (Pred. 1 : 14) *is een moeilijke bezigheid, ijdelheid en kwellung des geestes.* Wij moeten geen andere bezorgdheid hebben, dan om niet bezorgd te zijn, of God te willen verhinderen dat Hij voor ons zorge.

§ 4. Van de goede dingen beneden ons.

Wij hebben tot dusver gesproken van de goede dingen die ons behoren, nu moeten wij zien op hetgeen wij door vergelijking met anderen en buiten ons kunnen opmerken. Onder ons zijn de gestorvenen en de rampzaligen. Het zal u misschien verwonderen, welk goeds wij daar zouden vinden kunnen. Maar wanneer wij ons met deze vergelijken, dan zien wij onze onschatbare voorrechten en gewin. Wat is het lijden van dit leven met het hun te waarden? Wij zien in hen de Goddelijke gerechtigheid, en schoon het voor ons zwaar is, om de uitoefening derzelve te loven en te verheerlijken, zo moeten wij toch deze, zowel als Zijn barmhartigheid prijzen en aanbidden.

§ 5. Van de goede dingen aan de linkerzijde.

Wij denken hier wederom aan onze wangunstige, verstandige en boze medemensen die met ons op deze wereld leven.

Het goede, dat wij hier moeten aanmerken, is tweeledig.

Vooreerst: Menigmaal hebben zij overvloed van tijdelijke goederen, zijn in eer en aanzien in de wereld, hebben grote invloed en macht, baden zich in voorspoed. Zo zag het Asaf reeds in zijn tijd; *Ziet, deze zijn goddeloos, nochtans hebben zij rust in de wereld, zij vermenigvuldigen het vermogen.* (Psalm 73 : 12). Want de Heere stort over hen zoveel goeds uit, om te tonen hoe goed, barmhartig en genadig Hij is over de

oprechten, gelijk dezelve vrome Asaf aan het begin van die Psalm zegt. *Immers is God Israël goed; dengenen die rein van hart zijn.* (Psalm 73 : 1). Als God toch jegens de boze mensen zo goedertieren is, hoeveel groter moet dan Zijn weldadigheid en liefde jegens de vromen zijn? Is het dat hij de eersten weinig smart doet bejegenen, en daartegen de tegenspoeden van de rechtvaardigen veel doet zijn? Dit geschiedt opdat deze in de tegenwoordige aardse goederen en genoegens zich niet alleen zouden verblijden, maar veel meer in de verborgene en toekomstige hun goed en deel zouden zoeken, zo besluit het ook Asaf in vers 28, *Het is mij goed nabij God te zijn. Ik zette mijn vertrouwen op de Heere, om alle uw werken te vertellen.* Derhalve wordt door de tegenoverstelling van de goede dingen, die de Goddelozen overvloedig genieten, en van de kwade die wij lijden, ons geloof gewekt en geoefend, om op de onzichtbare goederen te zien, ons met dezelve te troosten en het lijden klein te achten.

Ten tweede: Zijn hun kwade dingen door Gods beschikking ons ten goede, hun zonden zijn wel de zwakken tot aanstoot, maar voor de sterkere, oefening van de deugd, en oorzaak des strijds. *Want zalig is de man, die de verzoeking verdraagt, want als hij zal beproefd zijn, zal hij de kroon des levens ontvangen.* (Jac. 1 : 12). Welke verzoeking is groter dan de menigte voorbeelden in het kwade, het is noodzakelijk zegt Jezus, dat er ergernissen komen, maar wee van de wereld vanwege, de ergernissen. (Matth. 18:7). Indien de wereld door verleiding niet kan doen struikelen, zoekt zij door lijden en vervolging ons te overwinnen; het is door het voorbeeld van de zondaren dat zij ons tot zich zoekt te trekken, of door bitteren haat van zich te stoten.

Alzo heeft God het verordend, dat in de zonden en in de vervolgingen van de wereld ons goed bevorderd wordt, en hetgeen zij doet om ons te beschadigen, juist moet dienen, om ons nut en winst te bezorgen, wanneer men ze maar recht doorstaat. *Wie is het, zo vraagt Petrus, die u kwaad (nadeel) doen zal, indien gij navolgers zijt van het goede,* (1 Petrus 3 : 13). Hoe komt het dat zulk een Christen niet beschadigd wordt, daar hij soms verslagen en gedood wordt? Omdat de vijanden hem wel naar de uitwendige mens kunnen verderven, maar naar de inwendige versterken en volmaken. Alzo zien wij, dat wij overal te midden van goede dingen wonen als wij wijs en voorzichtig zijn, gelijk wij tegelijk onder de kwade ons bevinden. Zo wonderlijk zijn door de Goddelijke goedheid alle dingen gematigd en verenigd.

§ 6. Van het goede aan de rechter zijde.

Wij aanschouwen in onze Christelijke broeders veel goeds en troostelijks, wel niet altijd met de ogen des lichaams. maar met die onzer ziel. Wij zien sommigen hunner rijk en geëerd. Paulus schrijft aan Timothéüs, *de rijken dezer wereld te bevelen dat zij niet hoogmoedig zijn, noch hun hoop stellen op de ongestadigheden des rijkdoms, maar op de levendigen God.* (1 Tim. 6:17). Hij verbiedt echter niet om rijk te zijn. Abraham, Izak en Jacob waren rijk, Daniël en zijn metgezellen waren in grote ere. Want God geeft ook de Zijnen overvloed van tijdelijke goederen tot hun en anderer vertroosting en zegen. Doch deze zijn slechts schaduwen van de betere en waarachtige goederen, welke zijn: geloof, hoop en liefde en andere genadegaven, die het deel zijn van al de kinderen Gods, en dit is de gemeenschap van de Heiligen, in welke wij ons mogen beroemen. Hebben wij samen gemeenschap aan het zelfde lijden, wij hebben het ook aan dezelfde goederen, schatten en gaven.

Derhalve als ik lijd, dan lijd ik niet alleen, met mij lijden Christus mijn Heere en Zaligmaker en alle Christenen. Wat ik verdraag, doe ik niet alleen, maar met de hulp van zoveel kinderen Gods en van onze lieve Heere en Zaligmaker zelve. Zulk een grote zaak is de gemeenschap van de Heiligen welke wij belijden. Ja zelfs de eenzame weg

des doods is voor ons niet eenzaam, want wij gaan dien weg met de ganse christelijke kerk.

§ 7. Van de goede dingen boven ons.

SLAAN wij het oog naar boven op onze Heere Jezus Christus, zoals Hij van de doden is opgestaan, met eer en heerlijkheid gekroond is. Hier kunnen wij de allerhoogste vreugde en vertroosting smaken. *Want Hij sterft niet meer en de dood kan niet meer over Hem heersen.* (Rom. 6 : 9). Zijn opstanding is mijn opstanding, en al wat Hij daardoor verworven heeft is het mijne. *Hoe zullen mij dan niet alle dingen door en met Hem geschonken worden.* (Rom. 8 : 32). Wat heeft de Heere nu met Zijn verrijzenis uitgewerkt? Hij heeft de zonde te niet gedaan, de gerechtigheid aangebracht, de dood en de hel overwonnen, een eeuwige eer en zaligheid verworven. Dit zijn zulke onschatbare goederen, dat het menselijke hart nauwelijks geloven durft dat haar zulke heerlijke zegeningen gegeven zijn. Een Christen mag zich in de verdiensten en goederen van Christus zo beroemen alsof hij het zelf gedaan en verdiend had, ja hij mag onverschrokken het oordeel Gods tegemoet gaan.

Zulk een grote zaak is het geloof, zulke heerlijke goederen geeft het ons, tot zulke kinderen en erfgenamen Gods maakt het ons. Daarom mag het met vol vertrouwen juichen: *Dood, waar is uw prikkel? Graf! waar is uw overwinning? De prikkel des doods is de zonde, en de kracht van de zonde is de wet; maar Gode zij dank, Die ons overwinning geeft door Jezus Christus,* (1 Cor. 15:55, 56). Dat is zoveel gezegd, de wet maakt ons tot zondaars, en de zonde maakt ons schuldig. Wie heeft nu die twee dingen, zonde en schuld, overwonnen? Heeft dat onze gerechtigheid gedaan, of ons leven? Neen I maar onze Heere Jezus Christus toen Hij uit de doden is opgestaan, en de zonde en dood veroordeeld en ons Zijn gerechtigheid medegedeeld heeft, waardoor wij genezen zijn geworden, om Zijn geboden te bewaren, de zonde en de dood te overwinnen.

Gelijk het nu onmogelijk is dat Christus in Zijn gerechtigheid Gode niet welgevallig zijn zou, also onmogelijk is het dat wij God in ons geloof, waardoor wij aan Christus gerechtigheid vasthouden, niet zouden behagen.

AMEN.